

DUMINICA A VII A DUPĂ SFINTELE PAȘTI

a Sfinților Părinți de la Sinodul I Ecumenic

APOSTOL. FAPTE 20, 16-18; 28-36

În zilele acelea, Pavel hotărâse să treacă pe apă pe lângă Efes, ca să nu i se întâmple să întârzie în Asia, pentru că se grăbea să fie, dacă i-ar fi cu puțință, la Ierusalim, de ziua Cincizecimii. Și, trimițând din Milet la Efes, a chemat la sine pe preoții Bisericii. Și când ei au venit la el, le-a zis: Luați aminte de voi înșivă și de toată turma întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său. Căci eu știu aceasta că, după plecarea mea, vor intra între voi lupi îngrozitori, care nu vor cruța turma. Și dintre voi înșivă se vor ridica bărbați grăind învățături răstălmăcite, ca să tragă pe ucenici după ei. Drept aceea, privegheați,

EVANGHELIE. IOAN 17, 1-13

În vremea aceea Iisus, ridicându-Și ochii către cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească, precum I-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca să dea viață veșnică tuturor aceluia pe care Tu i-ai dat Lui. Și aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis. Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit. Și acum, preaslăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuși, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea. Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie din lume. Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat și cuvântul Tău l-au păzit. Acum au cunoscut că toate câte Mi-ai dat sunt de la Tine, căci cuvintele pe care Mi le-ai dat, Eu le-am dat

aducându-vă aminte că, timp de trei ani, n-am încetat, noaptea și ziua, să vă îndemn cu lacrimi pe fiecare dintre voi. Și acum vă încredințez lui Dumnezeu și cuvântului harului Său, cel ce poate să vă zidească și să vă dea moștenire între toți cei sfințiți. Argint, aur, sau haină n-am poftit de la nimeni; voi înșivă știți că mâinile acestea au lucrat pentru trebuințele mele și ale celor ce erau cu mine. Toate vi le-am arătat, căci ostentându-vă astfel, trebuie să ajutați pe cei slabi și să vă aduceți aminte de cuvintele Domnului Iisus, căci El a zis: Mai fericit este a da decât a lua. Și, după ce a spus acestea, plecându-și genunchii, s-a rugat împreună cu ei toți.

lor, iar ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieșit și au crezut acum că Tu M-ai trimis. Eu pentru aceștia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ei sunt ai Tăi. Și toate ale Mele sunt ale Tale și ale Tale sunt ale Mele și M-am preaslăvit întru ei. Și Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt și Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzește-i în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat, ca să fie una, precum suntem Noi. Când eram cu ei în lume, Eu îi păzeam în numele Tău pe cei pe care Mi i-ai dat; și i-am păzit și n-a pierit niciunul dintre ei, decât numai fiul pierzării, ca să se împlinească Scriptura. Iar acum vin la Tine și pe acestea le grăiesc în lume, pentru ca bucuria Mea să o aibă deplină în ei.

Sinodul I Ecumenic, Niceea 325

TĂLCUIRI

Închipuiți-vă că îi vedeți pe ucenicii unui învățător despre care nu ați auzit nimic. Îi vedeți smeriți, cumpătați, înțelepți, râvnitori, ascultători și îndestulați cu toate faptele cele bune care se află sub soare. Ce vei crede despre învățătorul lor? Fără îndoială că vei avea despre el cea mai bună părere cu putință. Închipuiți-vă că îi vedeți pe soldații unei căpetenii de oști, despre care nu ați prea auzit. Îi vedeți că sunt harnici, curajoși, disciplinați, îndestulați de iubire frățească și bucuria de a se jertfi. Cum îl veți socoti pe mai marele lor? Cu siguranță îl veți socoti vrednic de toată lauda. Închipuiți-vă că se află înaintea voastră un fruct oarecare, pe care nu l-ați văzut niciodată, nici nu l-ați gustat în viața voastră; un fruct arătos ochilor, cu gust minunat și miros plăcut. Vă veți întreba ce fel de pom rodește astfel de fructe și, dacă voi nu ați cunoscut înainte pomul acela, îl veți socoti cel mai bun pom din lume și îl veți lăuda până la cer.

Atunci, iată, văzând ucenici buni, veți socoti că învățătorul este bun. Văzând soldați buni veți socoti că

mai marele lor este bun. Și văzând fructe bune, veți socoti că pomul este bun. „Fiecare pom se cunoaște după roadele lui” (Luca 6:44). Pomul bun nu face fructe rele și nici pomul cel rău nu face fructe bune. „După roadele lor îi veți cunoaște. Au doară culeg oamenii struguri din spini sau smochine din măcăci?” (Matei 7:16). Nu: spinii nu se culeg din vița de vie, nici scaieții din smochini. Pomul bun dă roadă bună, iar pomul rău dă roadă rea. Acest lucru este atât de lămurit pentru fiecare, încât nu este nevoie de niciun fel de dovadă. Domnul Iisus a folosit exemple atât de lămurite din natură pentru a-i învăța pe oameni adevăruri duhovnicești și morale limpezi, fiindcă natura slujește în general ca cel mai desăvârșit chip al vieții omului duhovnicesc.

Închipuiți-vă doar o clipă că nu știți nimic despre Domnul Iisus Hristos; că nu ați auzit de El niciodată; că nu ai citit niciodată Evanghelia Lui. Și închipuiți-vă în același timp că vă aflați într-o țară ai cărei singuri locuitori sunt Apostolii Lui, sfinții și muceni-

cii, bărbați și femei bine plăcuți lui Dumnezeu; toți cei care L-au urmat pe Hristos și au viețuit după Legea și exemplul Lui. Atunci, v-ați afla printre ucenicii unui învățător necunoscut vouă; printre soldații unei căpetenii necunoscute vouă; și veți vedea roadele unui pom necunoscut vouă. Neștiind nimic despre Hristos, ați ajunge să-L cunoașteți prin oamenii Săi. Prin ucenicii Săi, ați ajunge să-L cunoașteți pe cel mai bun Învățător care se află sub soare; prin soldații și următorii Săi, ați ajunge să-L cunoașteți pe cel mai puternic și mai biruitor Cărmuitor care a pășit vreodată pe pământ; prin roadele Lui, ați ajunge să cunoașteți pomul cel mai dulce și mai roditor, Pomul Vieții, a cărui dulceață întrece dulceața tuturor celorlalți pomi din lumea zidită.

Astăzi Biserica sărbătorește pomenirea unei cete mici de ucenici și următori ai Săi. Astăzi Biserica aduce înaintea voastră numai trei sute optsprezece dintre roadele Sale dulci, înmiresmate și nesticăcioase. O ceată mică, dar aleasă. Aceștia sunt cei trei sute și optsprezece Sfinți Părinți ai Primului Sinod Ecumenic, care s-a ținut la Niceea în anul 325, în timpul împăratului Constantin cel Mare, pentru apărarea, lămurirea și întărirea Credinței Ortodoxe. La vremea aceea, se arătaseră lupi îngrozitori (Fapte 20:29) sub chipul înșelător al păstorilor Bisericii, care din pricina vieților lor desfrânate, nu au putut afla un loc pentru adevărul lui Hristos în lăuntrul lor, ci au lăsat credința deoparte, învățându-i pe oameni desfrânarea pe care o trăiau ei. De aceea, Duhul Sfânt i-a adus pe acești sfinți ai lui Dumnezeu la un loc, la un Sinod, astfel încât adevărații învățători ai lui Hristos să fie văzuți ca împotriviți ai minciunii; și pentru ca să se vadă tăria celor care luptă pentru Hristos asupra celor care luptă împotriva Lui; pentru ca să se vadă roada adevărată, dulce a Pomului Celui bun care este Hristos, împotrivindu-se roadelor putregăite și amare ale pomului celui rău.

Precum stelele care licăresc pe cer își primesc lumina de la soare, tot așa Sfinții Părinți au strălucit la Niceea, primind lumina de la Domnul Hristos și Duhul Sfânt. Aceștia erau bărbați purtători de Hristos, căci Hristos trăia și strălucea în fiecare dintre ei. Aceștia erau mai mult sălășluitori ai cerului decât ai pământului, mai mult ca îngerii decât oamenii. Aceștia erau, într-un adevăr, Biserica a Dumnezeului Celui viu, precum Dumnezeu a zis că: „Voi locui în ei și voi umbla în ei” (II Corinteni 6:16). Nu este destul să pomenim

doar pe trei dintre ei, pe cei pe care îi cunoașteți cel mai bine, ca să vă faceți o idee despre felul cum erau ceilalți trei sute cincisprezece: Sfântul nostru Părinte Nicolae, Sfântul Spiridon și Sfântul Atanasie cel Mare? Mulți dintre ei au venit înaintea Sinodului, purtând pe trupurile lor rănile primite pentru Hristos: de exemplu, Sfântul Pafnutie își pierduse un ochi la locurile de suferință. Toți străluceau cu o lumină lăuntrică, care venea de la Dumnezeu, și în care adevărul era văzut și știut. Ca următori ai lui Hristos care a fost răstignit, ei priveau suferințele lor ca pe nimic, care le-au adus o neînfricare nemărginită și de negrăit prin cuvânt, în apărarea adevărului. Prin cunoașterea adevărului cea dată lor de la Dumnezeu și prin neînfricarea lor în apărarea adevărului, acești Sfinți Părinți au dovedit netemeinicia și au dat o lovitură ereziei lui Arie celui rău și au alcătuit Crezul pe care îl ținem și îl mărturisim astăzi ca pe adevărul mântuirii lui Dumnezeu.

Evangelia de astăzi nu vorbește despre acest Sinod, ci despre ultima rugăciune a Domnului nostru Iisus Hristos către Tatăl Său cel Ceresc. De ce citim această rugăciune în Evangelia de astăzi? Pentru că această rugăciune și-a arătat lucrarea la Primul Sinod Ecumenic. Prin puterea acestei rugăciuni, Dumnezeu a făcut pe Sfinții Părinți de la acest Sinod apărători credincioși și neînfricați ai adevărului, și biruitori asupra iscodirii și răutății oamenilor și dracilor. Aceasta este rugăciunea cea mare: „Atunci, Iisus, ridicând ochii Săi la cer, a zis: Părinte, a venit ceasul! Preaslăvește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preaslăvească. Tot ceea ce i-a învățat Domnul pe oameni să facă, a făcut El Însuși. El i-a învățat pe oameni să se roage așa: „Tatăl nostru, Care ești în ceruri” (Matei 6:9). Și El a ridicat ochii Săi la cer, unde se sălășluiește Tatăl și a zis: „Tată!” El nu spune „Tatăl nostru”, cum spunem noi, ci pur și simplu „Tată!” Numai El singur putea spune „Tatăl Meu”; El și nimeni altcineva, nici în cer, nici pe pământ, fiindcă El este Fiul Cel Unul Născut al Tatălui ceresc, cel Unul deopotrivă cu Tatăl în ființă și în esență – Cel Unul Fiu al Cel Unuia Tată – pe când noi suntem numai fii adoptați prin mila și harul lui Dumnezeu.

Ridicând ochii Săi – nu numai ochii Săi cei trupești, ci și ochii Săi cei duhovnicești – și mai întâi aceștia din urmă. Vameșul nu voia nici ochii să-și ridice către cer (Luca 18:13), fiindcă acesta își simțea starea de păcătoșenie. Cu toate astea, Domnul de bunăvoie și-a ridicat

ochii Săi la cer, căci El era fără de păcat. A venit ceasul Lui – ceasul celei mai mari suferințe. Numai El singur a văzut lămurit acest ceas, cel mai cumplit ceas de la începuturi până la sfârșitul veacurilor. Numai El singur a văzut aceasta deslușit chiar dintru începuturi și dintru început El a spus aceasta mai dinainte, și a vorbit despre aceasta ucenicilor Săi. Dar ucenicii Săi nu înțelegeau, nici inimile lor nu au simțit durerea cât mai era încă vreme de zile, ci numai când vremea era aproape.

„Proslăvește pe Fiul Tău!” Proslăvește-L în ceasul acesta cumplit așa cum Tu L-ai proslăvit până acum. Proslăvește-L în moarte așa cum L-au proslăvit în viață. Proslăvește-L în umilire și chinuire, așa cum L-ai proslăvit întru tăria cuvintelor și a faptelor. Proslăvește-L între oameni, tot așa cum Tu L-ai proslăvit întru îngerii dintru începuturi. Proslăvește-L pe Fiul Tău, „ca și Fiul Tău să Te proslăvească”. Dacă din prima parte a propoziției pare că Fiul este mai mic decât Tatăl, din cea de a doua parte vedem deslușit că Ei sunt deopotrivă și lucrarea Lor este dimpreună întru tăria puterii Lor, care este asemenea. Tatăl Îl proslăvește pe Fiul și Fiul Îl proslăvește pe Tatăl, cu tărie nedespărțită și cu iubire nedespărțită. Așa cum a văzut și a grăit Preavăzătorul: „Oricine tăgăduiește pe Fiul nu are nici pe Tatăl; cine mărturisește pe Fiul are și pe Tatăl” (I Ioan 2:23). Tatăl L-a trimis pe Fiul în lume; Fiul L-a descoperit pe Tatăl lumii. Nimic nu va fi cunoscut de către Fiul fără de Tatăl, nici de către Tatăl fără de Fiul, așa cum nu s-ar cunoaște lumina dacă nu ar veni de la soare; nici soarele fără lumina care să-l descopere. Și Apostolul folosește această asemănare, numindu-L pe Hristos strălucirea slavei Lui (Tatălui) (Evrei 1:3). Dar Domnul nu caută această proslăvire a Lui, de la Tatăl, pentru El, ci pentru oameni, așa cum vedem din următoarele cuvinte: „Precum I-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca să dea viață veșnică tuturor celor pe care Tu i-ai dat Lui.” Vedeți în ce chip privește Domnul slava Sa, din iubirea Sa de oameni! El spune aici lămurit, ca prin aceasta să dea oamenilor viața veșnică. Aceasta cere El de la Tatăl Său. Aceasta este proslăvirea pe care o caută El de la Tatăl Său.

În vreme ce oamenii Îi pregătesc paharul amar al suferinței, sudorii și sângelui, El Se roagă ca Tatăl Său să le dea oamenilor viața veșnică. Răspunsul Lui la piatra cea mai grea este pâinea cea mai dulce. El a spus de multe ori că Tatăl I-a dat Lui putere asupra trupului. El a zis: „Toate Mi-au fost date de către Ta-

tăl Meu” (Matei 11:27) și „toate câte are Tatăl ale Mele sunt” (Ioan 16:15). Iar după Învierea Sa, El S-a descoperit ucenicilor Săi: „Datu-Mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ” (Matei 28:18). Iată deci că Lui I s-a dat puterea asupra întregii zidiri vii, și Domnul dorește de la Tatăl putere asupra vieții veșnice, tot cu privire la acele suflete care I-au fost date Lui: adică, să le dea viață veșnică. Fiindcă un lucru este să existe putere asupra lumii celei muritoare și alt lucru să aibă viață veșnică în dar. La începuturi, când Dumnezeu a dorit să zidească omul cel viu și fără de moarte, Sfânta Treime, în întregul Ei, a luat parte la această zidire, căci se spune: „Să facem om după chipul nostru” (Facerea 1:26). Și acum, când Înnoitorul și Mântuitorul lumii dorește să dea viață veșnică oamenilor celor muritori, El se sfătuiește în rugăciune cu Tatăl Său, înțelegându-se, desigur, aflarea de față a Duhului Sfânt. În cazul acesta, ca și la facere, viața veșnică este privită numai ca dar al Duhului Sfânt. Într-un caz și în altul, se spune că viața veșnică este cel mai mare bun pe care îl are Dumnezeu în darurile Sale. Această clipă a restaurării omului la viața veșnică este la fel de măreață și fără de asemănare ca și aceea a facerii omului din țărână, căci pentru a face dintr-un om muritor unul nemuritor este o lucrare la fel de măreață și dumnezeiască ca și facerea lui din țărână.

„Și aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis.” Cunoașterea lui Dumnezeu în viața aceasta pământească aduce începutul și pregustarea vieții celei veșnice. Cunoașterea lui Dumnezeu: aceasta este semnificația vieții veșnice cât mai suntem încă pe pământ. Dar viața veșnică ce va să vină este așa cum cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-au suit (I Corinteni 2:9). Dumnezeu S-a descoperit prin Duhul Său în această lume numai celor care sunt cei mai plăcuți lui Dumnezeu. Dar cea mai mare bucurie a vieții veșnice, în Împărăția cea cerească, va sta în cunoașterea cea mai mare a lui Dumnezeu – în vederea feței lui Dumnezeu – căci, vorbind despre copii, Domnul Însuși spune: ” Că îngerii lor, în ceruri, pururea văd fața Tatălui Meu, Care este în ceruri” (Matei 18:10). Vederea veșnică a lui Dumnezeu și viețuirea neîncetată înaintea feței lui Dumnezeu, întru uimire și bucurie de negrăit prin cuvânt, întru laudă și bunătate neîncetată – nu este aceasta viața îngerilor și a dreptilor din lumea cealaltă? Nu este viața aceasta întru cunoașterea lui

Sf. Nicolae Velimirovici

Dumnezeu? Câtă vreme ne aflăm aici, pe acest pământ, așa cum spune Apostolul, „căci vedem acum ca prin oglindă, în ghicitură, iar atunci, față către față” (I Corinteni 13:12). Acum Îl cunoaștem pe Dumnezeu numai în parte, dar apoi Îl vom cunoaște într-un tot. Iată că nu ar trebui să socotim că omul ajunge la credința că Dumnezeu există undeva și într-un anumit fel, judecând toate după mintea sa. Omul acela Îl cunoaște pe Dumnezeu, care simte respirația vie a lui Dumnezeu în sine și în tot ceea ce se află împrejurul său; acela care, cu inima și cu mintea și cu sufletul, simte prezența măreață și înfricoșătoare a singurului Dumnezeu adevărat, în firea și în viața sa personală.

De ce întărește Domnul cuvintele: „singurul Dumnezeu adevărat?” Pentru că El vrea să țină pe ucenicii Săi la adăpost de panteism și de închinarea la idoli și să adeverească încă o dată cuvintele pe care le-a rostit El prin Moise: „Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, ... să nu ai alți dumnezei afară de Mine” (Ieșire 20:2,3). Și de ce întărește El faptul că viața veșnică este cunoașterea Lui Însuși – Iisus Hristos? Pentru că Dumnezeu este descoperit prin El în chip atât de întreg, cât poate fi El descoperit oamenilor celor muritori, și pentru că numai prin El oamenii pot ajunge la cunoașterea cea

mai deplină a lui Dumnezeu, la care se poate ajunge în lumea aceasta. Așa cum a spus Domnul Însuși iudeilor: „Dacă M-ați ști pe Mine, ați ști și pe Tatăl Meu” (Ioan 8:19), de unde este clar că Tatăl poate fi cunoscut numai prin Fiul, Domnul nostru Iisus Hristos.

„Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit.” Ce înseamnă cuvintele „pe pământ”? Acestea înseamnă: în trup, printre oameni. Lucrarea pe care a săvârșit-o Domnul pe când Se afla în trup printre oameni este lucrarea de mântuire a oamenilor. Până la moartea Sa pe Cruce, lucrarea a stat în cuvinte dătătoare de viață, din cele care nu mai fuseseră auzite niciodată mai înainte pe pământ, și în minuni fără de număr, din cele care nu se mai văzuseră niciodată. Dar Domnul a dat asigurare atât pentru cuvintele Sale, cât și pentru minunile Sale Tatălui ceresc, învățând pe oameni smerenia dimpreună cu ascultarea.

„Și acum, proslăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuși, cu slava pe care am avut-o la Tine, mai înainte de a fi lumea.” Cum pot înțelege aceste cuvinte cei care spun că Hristos era un om obișnuit și o zidire a lui Dumnezeu ca și celelalte zidiri ale lui Dumnezeu? Iată, Domnul vorbește de slava pe care a avut-o El la Tatăl mai înainte de facerea lumii! Domnul a spus despre Sine: „Eu sunt mai înainte de a fi fost Avraam” (Ioan 8:58). El este mai înainte de Avraam: atât a socotit El să spună iudeilor strâmtorați la minte, dar faptul că El exista și Se afla într-o slavă mai înainte de facerea lumii, El nu a avut de gând să le descopere lor. Prin această rugăciune, Domnul descoperă acum aceasta lumii întregi. De ce doar acum? Pentru că El știe de mai înainte că această rugăciune va ajunge la urechile oamenilor numai după Învierea Sa într-o slavă mare, după care va fi mai ușor pentru oameni să creadă într-o slavă Sa de dinaintea veșniciei. Slava Lui este deopotrivă cu aceea a Tatălui, întrucât este slava Unuia-Născut din Tatăl (Ioan 1:14). Nu a mărturisit chiar Domnul: „Toate câte are Tatăl ale Mele sunt” (Ioan 16:15). Așadar slava Tatălui este slava Fiului. Atât într-o slavă, cât și într-o tărie, Fiul este deopotrivă cu Tatăl. Atunci, de ce Se roagă El ca Tatăl să-L proslăvească pe El? Fiul nu Se roagă pentru proslăvirea firii Sale dumnezeiești, ci a umanității Sale. Firea Sa omenească este lucrul cel nou pentru lumea zidită, iar nu Dumnezeirea Sa. Firea Sa omenească trebuie proslăvită și adusă într-o slavă dumnezeiască, pentru ca și noi oamenii să-I aducem această slavă. Aceasta este încununarea a toate câte

a făcut Mântuitorul lumii. Aceasta este marea taină a păcii oamenilor cu Dumnezeu și a primirii binecuvântate a lor ca fii, prin slava Omului-Dumnezeu.

Mai socotiți și împrejurarea de foarte mare însemnătate, în care Domnul Se roagă Tatălui să-L proslăvească pe El pentru că, spune El, El a săvârșit lucrarea care I-a fost încredințată Lui să o facă. Această învățătură ne arată nouă deslușit că numai atunci când împlinim Voia lui Dumnezeu putem aștepta răsplată de la Dumnezeu. Amintiți-vă proorocia lui Hristos că, la sfârșitul veacurilor, când Fiul Omului va să vină întru slava Tatălui Său, atunci El va răsplăti fiecăruia după faptele sale (Matei 16:27). Fericiți vor fi dreptii în ziua aceea, căci vor fi răsplătiți însutit pentru faptele lor cele bune și vor străluci ca soarele cu lumina slavei lui Hristos înaintea tronului Celui Preaînalt.

„Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie din lume. Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat și cuvântul Tău l-au păzit.” Care este acest nume al lui Dumnezeu pe care Domnul Iisus l-a arătat oamenilor? Numele „Tată”. Acest nume este deopotrivă de necunoscut atât păgânilor, cât și iudeilor. Aceasta este o descoperire cu totul nouă pentru oameni. Proorocii și dreptii Vechiului Testament Îl cunoșteau pe Dumnezeu sub numele de „Dumnezeu”, „Ziditor”, „Domnul”, „Împăratul” și „Judecătorul”, dar niciodată de „Tatăl”. De-a lungul vremii, acest nume al lui Dumnezeu a fost necunoscut oamenilor. Niciun om muritor n-ar fi putut descoperi acest nume tainic al lui Dumnezeu căci, sub jugul întunericii plin de păcate și înfricoșare, niciun om muritor nu putea simți paternitatea Ziditorului său. Și ceea ce nu se poate simți chiar dacă se întâmplă să se rostească cu buzele, nu are un înțeles mare. Numai Cel Unul Născut din Dumnezeu Îl poate numi pe Dumnezeu „Tată”; numai Fiul cel Unul-Născut, Care este în sânul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut (Ioan 1:18).

Cui a descoperit Domnul acest nume preadulce al „Tatălui”? „Oamenilor”, spune El, „pe care Mi i-ai dat Mie din lume”. Unii socotesc că El a spus precis: „oamenilor ... din lume” așa încât nu pot fi îngerii, „bărbații cei cerești”, la care Se gândește El, ci oameni obișnuiți de pe pământ. Dar fără îndoială că este mai cu dreptate să socotim că Domnul Se gândea aici la ucenicii Săi, atât în sens restrâns, cât și în sens mai larg. Aceasta se face lămurit din cuvintele care urmează în această rugăciune, când Domnul spune: „Dar nu numai pentru aceștia Mă rog, ci și pentru cei ce vor

crede în Mine, prin cuvântul lor” (Ioan 17:20). Cei care susțin predestinarea, care văd în aceste cuvinte pre-determinarea lui Dumnezeu pentru mântuirea unora și osândirea altora, este cu totul neîntemeiată.

„Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat.” Aceasta înseamnă: ei erau ai Tăi ca zidiri și robi, cunoscându-Te numai ca Ziditor și Judecător, dar acum ei au învățat de la Mine numele Tău mai dulce și mai drag, și sunt adoptați prin Mine ca fii. Tu Mi i-ai dat pe ei ca robi, ca Eu să Ți-i aduc Ție ca fii. Aceștia s-au arătat vrednici de cinstea aceasta, căci ei „cuvântul Tău l-au păzit”. Din iubirea Sa de oameni, Domnul îi laudă aici foarte pe ucenicii Săi Tatălui Său Celui ceresc. Și El continuă laudarea lor:

„Acum au cunoscut că toate câte Mi-ai dat sunt de la Tine.” Iudeii cei răi nu voiau să înțeleagă aceasta, ci Îl cleveteau pe Domnul, spunând că El avea o putere minunată de la Belzebul, împăratul diavolilor. Trebuie să amintim că era tulburare și împotriviri despre Hristos printre bătrânii iudei: era de la Dumnezeu sau nu? De aceea putem înțelege de ce Domnul îi laudă aici pe ucenicii Săi pentru a înțelege că El este Dumnezeu. „Toate câte Mi-ai dat sunt de la Tine”, adică: toate cuvintele și toate faptele. „Pentru că cuvintele pe care Mi le-ai dat le-am dat lor, iar ei le-au primit și au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieșit și au crezut că Tu M-ai trimis.” Prin „cuvinte” trebuie să înțelegem toată înțelepciunea și puterea pe care le-a dat Domnul ucenicilor Săi, și nu numai cuvintele. Lucrarea acestei înțelepciuni și puteri a fost deja încercată de ucenici în timpul vieții pe pământ a Mântuitorului și aceștia s-au lămurit că este cu adevărat înțelepciune dumnezeiască și putere dumnezeiască.

„Eu pentru aceștia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi-ai dat, că ai Tăi sunt.” Înseamnă aceasta că Domnul nu Se roagă pentru toată lumea, ci numai pentru ucenici? Ucenicii sunt pământul cel bun în care Semănătorul Cel ceresc a semănat sămânța Lui mântuitoare. Atunci, pentru acest câmp, în care a lucrat și semănat Semănătorul Însuși, El Se roagă în primul rând. Domnul face aceasta pentru a ne învăța să ne rugăm Lui cu modestie și să cerem numai ceea ce este cel mai de preț. În mijlocul pământurilor pustii, necultivate, ale lumii acesteia, El a împrejmuțat un câmp mic, în care El a semănat sămânță de mare preț. De cum sămânța aceasta crește și aduce roadă, câmpul se va lărgi și se va semăna sămânță mai bogată. Atunci, nu este firesc pentru Lucrătorul ca să Se roage

numai pentru câmpul împrejmuit, lucrat și semănat, iar nu pentru toate pământurile pustii, necultivate? Lăudându-se cu propria lor măreție – mulți reformatori din întreaga istorie au încercat prin teoriile lor, să aducă fericire omenirii dintr-odată, chemând de îndată întreaga omenire. Dar încercările lor au fost grabnic nimicite întru totul, lăsând lumea înșelată, într-o nefericire și mai mare. Lucrările Domnului Iisus au un început nevăzut și adânc, ca o sămânță de muștar care se află în pământ, care crește încet dar, atunci când s-a dezvoltat și a ajuns pom, niciun vânt nu-l poate zdruncina. Când vine cutremurul, acesta distruge turnurile înalte care au fost zidite de mâinile oamenilor, dar nu distruge pomul. În orice caz, Domnul nu s-a rugat Tatălui Său numai pentru ucenici, ci – așa cum vom vedea mai târziu – „și pentru cei care cred în Mine prin cuvântul lor”. Totuși, nu pentru toate pământurile pustii și necultivate ale lumii, ci numai pentru câmpul acela lărgit pe care ucenicii vor semăna semințele de mare preț ale Evangheliei.

„Și toate ale Mele sunt ale Tale, și ale Tale sunt ale Mele și M-am preaslăvit întru ei.” În afară de însușirile Sale personale, Fiul este cu totul deopotrivă cu Tatăl și cu Duhul Sfânt; deopotrivă întru veșnicie și nemurire; deopotrivă întru putere și tărie; deopotrivă întru înțelepciune și dreptate. Cu toate acestea, priivor la însușirile lor personale, Tatăl este nenăscut, Fiul este născut, iar Duhul purcede de la Tatăl. Legătura Tatălui cu Fiul este aceea de Părinte, și cu Duhul Sfânt este aceea de Izvor. Stăpânirea și tăria asupra tuturor zidirilor, lumii celei văzute și a celei nevăzute, aparțin deopotrivă și nedespărțit Tatălui, Fiului și Duhului Sfânt. Esența și ființa acestor Trei este o unitate nedespărțită și prin ipostaze formează Treimea cea neamestecată. De aici toate cele ce sunt ale Tatălui, sunt și ale Fiului și ale Duhului Sfânt – „și toate ale Mele sunt ale Tale, și ale Tale sunt ale Mele”. Acestea sunt adevărate și pentru următorii lui Hristos. Ei sunt ai Tatălui tot așa cum sunt și ai Fiului și ai Duhului Sfânt. De ce spune Domnul puțin mai devreme: „Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat”, iar acum: „și toate ale Mele sunt ale Tale, și ale Tale sunt ale Mele”? Pentru că, fiind Trimisul Tatălui, El le-a primit pe ele de la Tatăl ca materie primă și le-a înnobilit și le-a răscumpărat din păcat și acum, din iubire, El le dă din nou, înnobilate și răscumpărate, ca să fie ale Tatălui. Iată deci că ceea ce este a Tatălui, este și a Lui; și ceea ce este a Lui este și a Tatălui. Căci este greu să împarți iubirea a doi

oameni care se iubesc unul pe celălalt, așa cum este la fel de greu să împarți ceea ce este a unuia și ceea ce este a celuilalt. Domnul mai spune: „și M-am preaslăvit întru ei”. Ca Dumnezeu, El este preaslăvit înaintea oamenilor; și ca om El este preaslăvit înaintea Sfintei Treimi și a îngerilor. Prin ce este preaslăvit pomul dacă nu prin roadele lui? Domnul nu caută slavă deșartă, ci caută slavă întru roadele Sale – în ucenicii Săi – cei care L-au urmat cu credință și cu fapte bune, cu iubire și cu râvnă. Caută părinții slavă mai mare decât aceea pe care le-o dau copiii lor? Și cea mai mare bucurie a Domnului este aceea de a fi slăvit întru copiii Săi, următorii Săi credincioși.

„Și Eu nu mai sunt în lume, iar ei în lume sunt și Eu vin la Tine. Părinte Sfinte, păzește-i în numele Tău, în care Mi i-ai dat, ca să fie una precum suntem și Noi.” De ce spune Domnul că El nu mai este în lume? Pentru că lucrarea Lui este săvârșită și El mai așteaptă numai să treacă prin ultimele și cele mai mari suferințe și să pecetluiască lucrarea săvârșită cu sângele Său nevinovat. Vedeți cu câtă gingășie Se roagă El pentru ucenicii Săi! Nici măcar mama nu s-ar ruga astfel pentru copiii ei. „Părinte Sfinte, păzește-i!” Domnul îi lasă pe ei ca pe miei în mijlocul lupilor. Dacă nu ar veghea asupra lor ochiul părintesc cel din cer, ar fi cu toții sfărtecați de lupi. „Păzește-i în numele Tău” – ca Părinte, ca Tată. Fii Tată lor, așa cum ești Tu pentru Mine și, în iubirea Ta părintească, păzește-i și apără-i de lupii cei răi și îndrumă-i să „fie unul, așa cum Noi suntem Unul”. În această unitate desăvârșită se va vedea nu numai puterea atotbiruitoare a credincioșilor, ci și slava lui Dumnezeu; da, și chiar ființa lui Dumnezeu. Așa cum Tatăl este în esență asemenea cu Fiul, fiind deoființă, fiind deosebiți numai în Persoană, tot la fel să fie și între credincioși: mulți și deosebiți în persoană, dar în esență să fie unul în iubire, voință și minte.

Domnul continuă: „Când eram cu ei în lume, Eu îi păzeam în numele Tău;” Eu îi păzeam pe ei ca pe copii în numele Tatălui; „pe cei ce Mi i-ai dat; și i-am păzit și n-a pierit niciunul dintre ei, decât fiul pierzării, ca să se îplinească Scriptura.” Niciunul dintre aleșii Domnului nu va pieri decât numai Iuda, vânzătorul, după cum este scris în Sfânta Scriptură. Cu toate acestea, Iuda nu este pierdut pentru că așa este scris, ci pentru că el este necredincios lui Dumnezeu și închinător arginților. Se proorocește în Scripturi despre Iuda: „Chiar omul care a mâncat pâinea mea, a ridicat împotriva mea călcâiul” (Psalm 40:9; Ioan 13:18). Și se

mai scrie: „Și dregătoria lui să o ia altul” (Psalm 108:7; cf. Fapte 1:20). Amândouă proorociile s-au împlinit în Iuda. El a mâncat pâine împreună cu Domnul Iisus și a ridicat călcâiul asupra Lui. După vinderea Domnului, Iuda s-a spânzurat și în locul lui Matia se numără împreună cu Apostolii, primind putere Apostolică.

„Și acum, vin la Tine,” încheie Domnul, „și aceasta le grăiesc în lume, ca să fie deplină bucuria Mea în ei.” Înainte de a Se despărți de ucenicii Săi și de lumea aceasta, Domnul face această rugăciune către Tatăl Său Cel ceresc. Domnul știe că Îl așteaptă moartea și mormântul, dar nu vorbește despre aceasta Tatălui fără de moarte, căci moartea și mormântul sunt de nimic în ochii lui Dumnezeu. El vorbește despre întoarcerea la Tatăl Său – „și acum vin la Tine”, la slava cea veșnică „pe care am avut-o la Tine mai înainte de întemeierea lumii”. Apoi El Se roagă pentru ca ucenicii Săi să aibă bucuria Lui în ei. Ce fel de bucurie este aceasta? Aceasta este bucuria pe care o are fiul cel ascultător atunci când împlinește voia tatălui său. Aceasta este bucuria făcătorului de pace, a cărui pace lăuntrică, dumnezeiască, nu poate fi tulburată de nebuliile acestei lumi. Este bucuria gospodarului care a curățit câmpul, l-a arat și l-a semănat, și care se uită cum crește recolta și se coace și se bucură. Este bucuria biruitorului care și-a doborât toți vrăjmașii și a dat putere biruitoare prietenilor săi, ca să fie biruitori până la sfârșitul veacurilor. În cele din urmă, este bucuria inimii curate și cu frică de Dumnezeu – bucuria aceasta este viață, iubire și tărie. În plinătatea ei, asemenea bucurie a dorit Domnul pentru ucenicii Săi înainte de a pleca din lume.

Această rugăciune pe care a rostit-o Domnul Iisus înaintea morții Sale, a fost ascultată de Tatăl cu toată purtarea de grijă și roadele s-au văzut îndată. La vremea muceniei Sale, întâiul mucenic pentru credința Creștină, Sfântul Arhidiacon Ștefan, a văzut slava lui

Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu (Fapte 7:55). Și înțeleptul Apostol Pavel scrie că Dumnezeu L-a așezat pe El (pe Hristos) de-a dreapta Sa, în ceruri, mai presus decât toată începătoria și stăpânia și puterea și domnia și decât tot numele ce se numește, nu numai în veacul acesta, ci și în cel viitor. Și toate le-a supus sub picioarele Lui (Efeseni 1:20-22). Aceasta este despre slăvirea Domnului Iisus. Cu privire la unitatea duhovnicească a următorilor Săi, aceasta s-a întâmplat chiar atunci când El se rugase Tatălui Său. În Fapte se spune despre Apostoli că toți aceștia, într-un cuget, stăruiau (1:14), iar inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una (4:32).

După cum am mai spus, rugăciunea lui Iisus nu este numai pentru Apostoli – deși în primul rând pentru ei este – ci este și pentru toți cei care au venit și vor veni la credința în Hristos prin cuvântul lor. Deci această rugăciune mai era și pentru Sfinții Părinți ai Primului Sinod Ecumenic, pe care îl sărbătorim astăzi. „Păzește-i!” – S-a rugat Domnul Tatălui Său. Și Tatăl i-a păzit pe ei de ereziile lui Arie și i-a insuflat, luminat și întărit prin Duhul Sfânt ca să apere și să întărească credința Ortodoxă. Această rugăciune este pentru noi toți care suntem botezați în Biserica apostolească și care, de la Apostoli și urmașii lor, am ajuns să cunoaștem numele mântuitor al Mântuitorului Hristos. O, frații mei, gândiți-vă cum Domnul Iisus, chiar înainte de moartea Sa, cu două mii de ani în urmă, S-a gândit la voi și S-a rugat lui Dumnezeu pentru voi! O, această rugăciune atotputernică să vă păzească și să vă curățească de toate păcatele, să vă umple de bucurie și să vă unească inimile și sufletele! Să fim cu toții una în slăvirea Tatălui, și Fiului și Duhului Sfânt – Treimea cea deoiființă și nedespărțită, acum și pururea, și-n vecii vecilor. Amin!

Sfântul Nicolae Velimirovici

CUVÂNT DE LA PĂRINȚI

Despre rugăciunea neîncetată

Sfântul Pavel, care a știut mai bine decât noi folosul cel mare pe care-l aduce rugăciunea, ne-a îndemnat să ne rugăm neîncetat (I Tes.5, 17). N-a voit el să sfătuiască niciodată vreun lucru greu și cu neputință, pe care nu l-am fi putut împlini, căci atunci ne-am fi arătat ca neascultători și călcători ai poruncii lui și drept urma-

re vrednici de osândă. Ci scopul Apostolului, care a zis să ne rugăm neîncetat, a fost ca să ne rugăm cu mintea noastră, ceea ce este cu putință să facem totdeauna. Căci și când facem un lucru de mână și când ne plimbăm și când ședem și când mâncăm și când bem, totdeauna putem să ne rugăm cu mintea noastră și să facem rugăciunea minții bine plăcută lui Dumnezeu și adevărată. Cu trupul putem să lucrăm și cu sufle-

tul să ne rugăm. Omul din afară poate să împlinească orice slujbă cu trupul și omul dinăuntru poate să fie dăruit slujirii lui Dumnezeu și să nu lipsească nicio dată de la lucrul cel duhovnicesc al rugăciunii cu mintea. Căci așa ne poruncește Dumnezeu-Omul Iisus în Sfânta Evanghelie, zicând: „Iar tu când te rogi, intră în camera ta și închizând ușa ta, roagă-te Tatălui tău întru ascuns” (Matei 6, 4). Camera sufletului este trupul. Ușile ființei noastre sunt cele cinci simțuri. Sufletul intră în camera lui, când mintea nu umblă de colo până colo în lucrurile lumii, ci stăruiește în inima noastră. Și simțurile noastre le închidem și rămân asigurate, când nu le lăsăm să se alipească de lucrurile supuse lor și arătate. În felul acesta mintea rămâne liberă de orice împătımire lumească și se unește prin rugăciunea ascunsă a minții cu Dumnezeu Tatăl nostru. Și atunci zice: „Tatăl tău cel ce vede întru ascuns, îți va da ție la arătare” (Matei 6, 6).

Dumnezeu, cunoscătorul celor ascunse, vede rugăciunea minții tale și o răsplătește cu daruri arătate și mari. Pentru că aceasta este rugăciunea adevărată și desăvârșită și ea umple sufletul de harul dumnezeiesc și de darurile (harismele) duhovnicești. Căci cu cât închizi mirul mai mult în vas, cu atât vasul răspândește mai multă mireasmă. Așa e și cu rugăciunea: cu cât o întipărești mai mult în inima ta, cu atât o umple mai mult de harul dumnezeiesc. Fericiți sunt cei ce se obișnuiesc cu acest lucru ceresc, căci cu el biruiesc orice ispită de la dracii cei răi, precum și David a biruit pe îngâmfatul Goliat (I Împ. 17, 51). Cu ea sting poftetele fără rânduială ale trupului, precum și cei trei tineri au stins văpaia cuptorului (Dan. 7, 25-26). Cu această lucrare a rugăciunii minții îmblânzesc patimile, precum și Daniel a îmblânzit leii sălbatici (Dan. 6, 18 urm.). Cu ea coboară roua Sfântului Duh în inima lor, precum a coborât Ilie ploaia în Carmel (III Împ. 18, 45).

Această rugăciune a minții este cea care urcă până la tronul lui Dumnezeu și se păstrează în cupe de aur ca să fie tămâiat cu ea Domnul, precum zice Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu în Apocalipsă: „Și douăzeci și patru de bătrâni au căzut înaintea Mielului, având fiecare alăute și cupe de aur pline de tămâie, care sunt rugăciunile Sfinților” (Apoc. 5, 7). Această rugăciune a minții este o lumină care luminează totdeauna sufletul omului și aprinde inima lui cu flăcările iubirii lui Dumnezeu. Ea este o verigă care ține uniți și împreunați pe Dumnezeu și omul. O, har neasemănat al rugăciunii minții! Ea face pe om să fie totdeauna în convorbire cu Dumnezeu. O, lucrare cu adevărat minunată și deosebită! Să fii deodată cu oamenii trupești și să te afli cu Dumnezeu în chip înțelegător. Îngerii nu au glas material, ci cu mintea lor aduc lui Dumnezeu doxologia neîncetată. Aceasta este lucrarea lor. Ei îi este închinată toată ființa lor.

Deci și tu, frate, când intri în camera ta și închizi ușa, sau când mintea ta nu sare de colo până colo, ci intră în inima ta și simțurile tale sunt întărite, și nu sunt pironite de lucrurile lumii acesteia, și pe lângă aceasta te rogi totdeauna cu mintea ta, Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu miluiește-mă pe mine păcătosul, te faci asemenea cu sfinții îngeri; și Tatăl tău, care vede rugăciunea ta tainică, pe care o aduci în ascunsul inimii tale, te va răsplăti cu mari daruri (harisme) întru arătare. Și ce bun mai mare și mai bogat poți să afli decât acesta, de a te afla, cum am spus, împreună cu Dumnezeu în chip înțelegător și de a fi în convorbire neîncetată cu El? Căci fără El nu poate să fie vreodată vreun om fericit nici aici, nici în cealaltă viață.

Din viața Sfântului Grigorie,
Arhiepiscopul Salonicului,
Filocalia, VIII, București, 1979, pag. 550-552.

GANDUL ZILEI

Nu poate fi credință adevărată fără cunoașterea Dumnezeului adevărat, Care este Persoană iubitoare, deci Tată al unui Fiu. O altfel de cunoaștere nu e credință, sau o credință fără această cunoaștere nu e credință adevărată. Cel ce crede cu adevărat cunoaște pe Dumnezeu cel adevărat, și cel ce cunoaște pe Dumnezeu cel adevărat crede. Un Dumnezeu care nu e crezut nu e cunoscut în realitatea lui vie, și nici invers.

PR. PROF. DUMITRU STANILOAE